

Aktualitātes ekonomikā. Inflācija un ieguldījumi

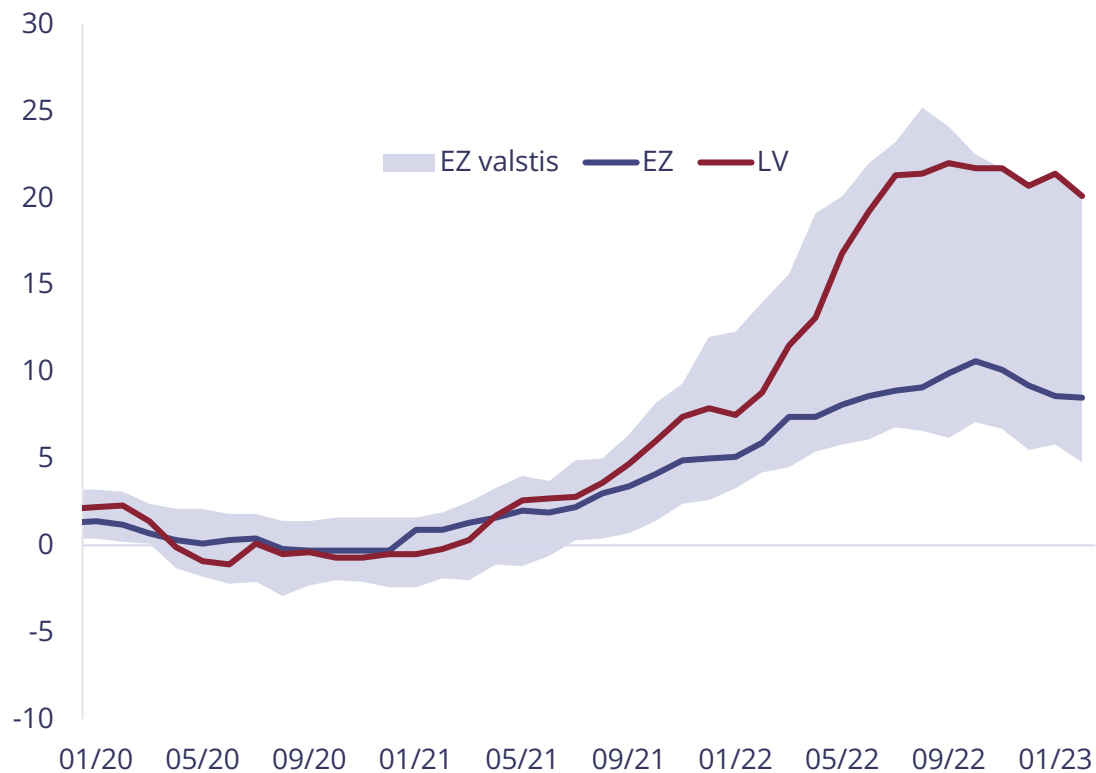
Ieva Opmane
Latvijas Bankas ekonomiste

23.03.2023

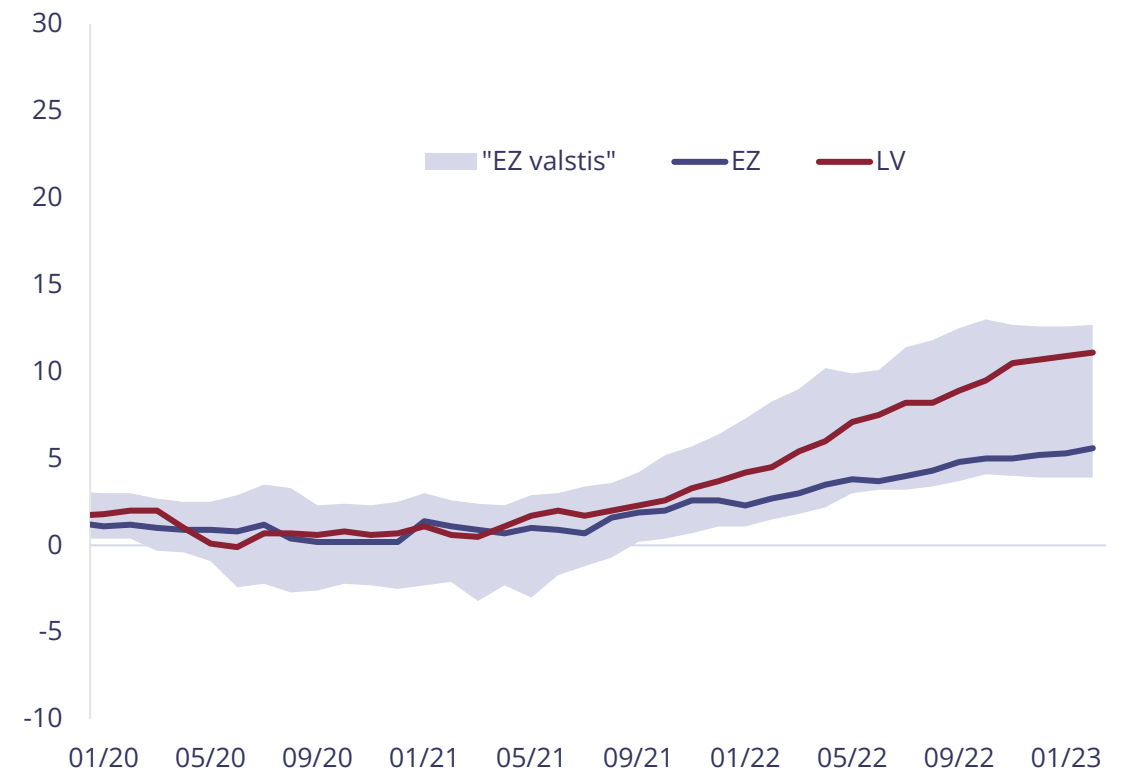

Inflācija 2022. gada laikā strauji pieaugusi, Latvija eiro zonas līderos

Inflācija (g/g; %)

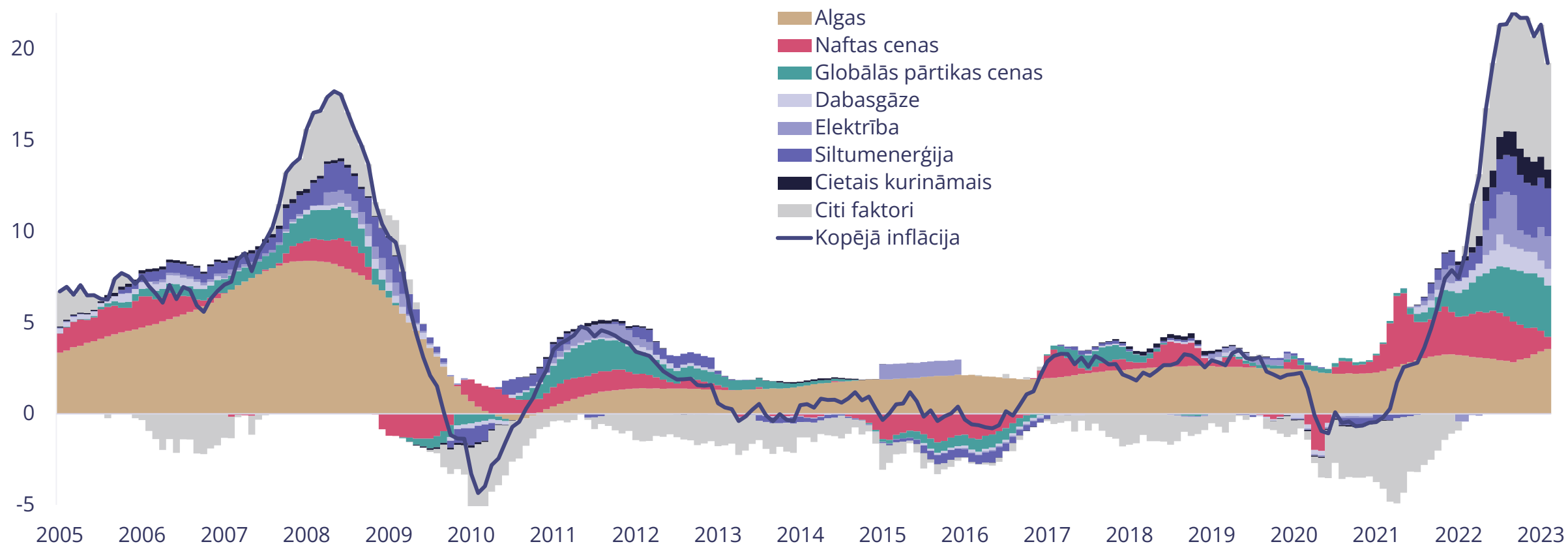
Pamatinflācija (g/g; %)

Avots: Eurostat, Latvijas Bankas aprēķini.

Iemesls straujam inflācijas pieaugumam – energoresursu cenas

Inflācijas dekompozīcija (gadi pieauguma tempi un devumi; % un pp.)

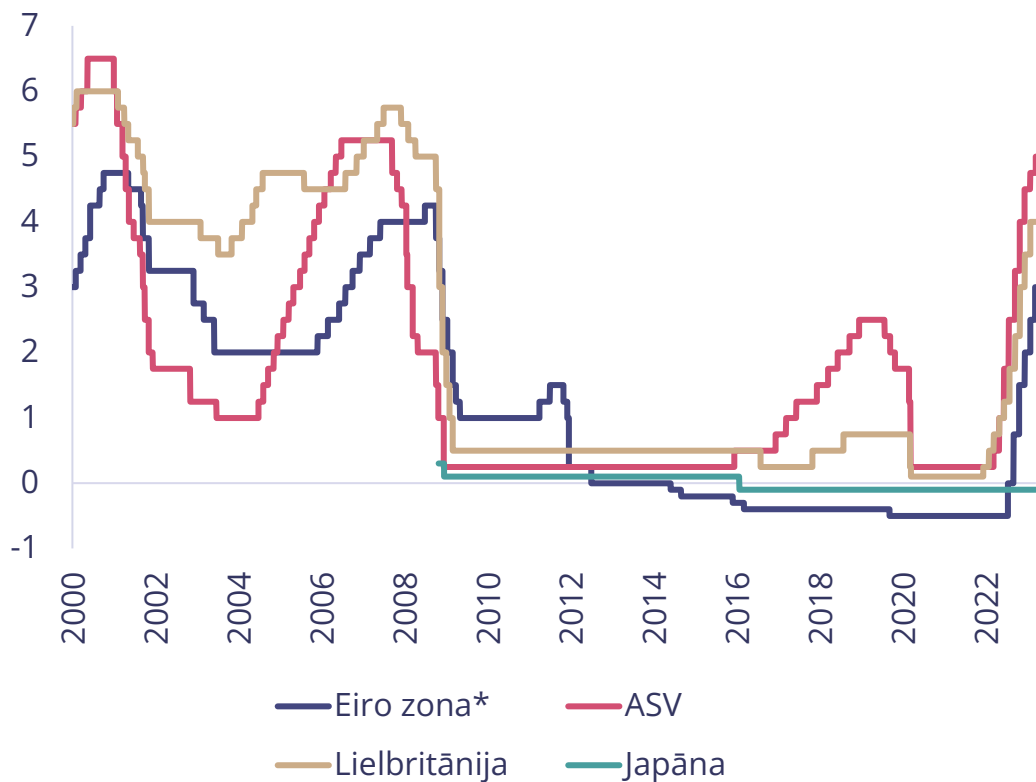

Avots: Latvijas Bankas aprēķini.

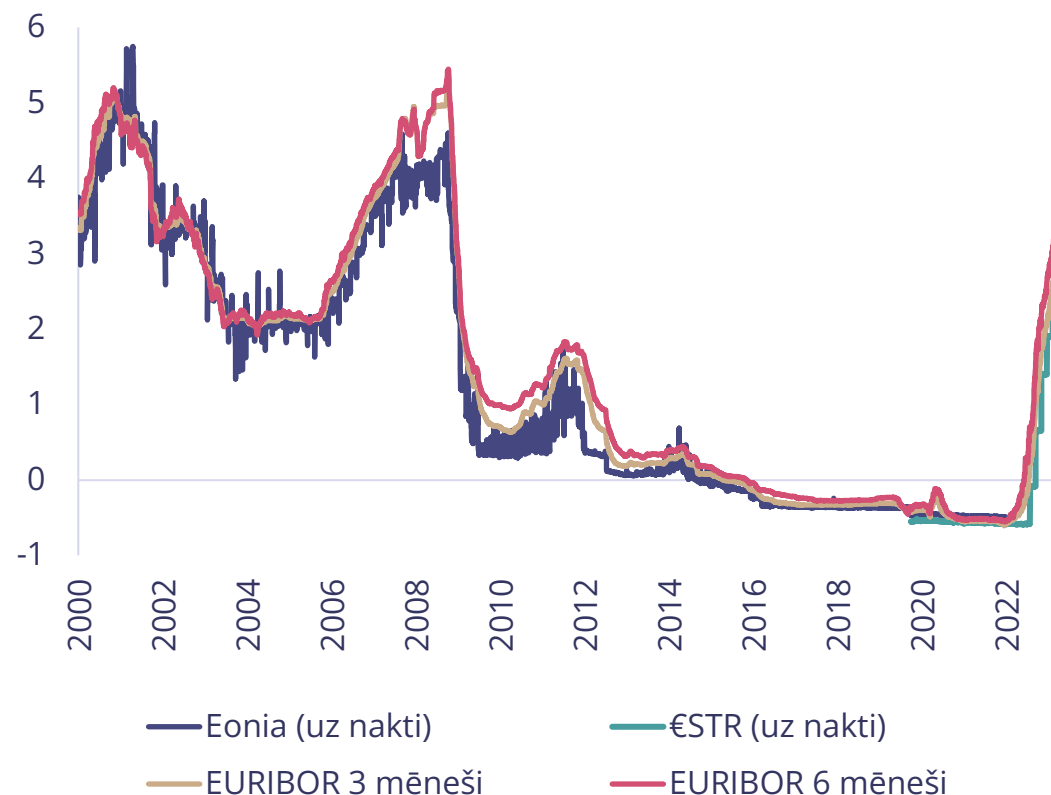
Piezīmes: inflācijas faktoru dekompozīcija ir iegūta ar STIP modeļa palīdzību. Naftas cenu ietekme galvenokārt ietver ietekmi uz degvielas cenām un netiešus efektus uz atsevišķām SPCI komponentēm. Citi faktori ietver algu un pārējo enerģijas cenu netiešus efektus, kā arī citas iespējamās nelinearitātes. Prognozesperiodā "citi faktori" ietver eksperta vērtējumus.

ECB cēlusi procentu likmes, tomēr tās nav sasniegušas vēsturiski augstākos līmeņus

Centrālo banku bāzes likmes (%)

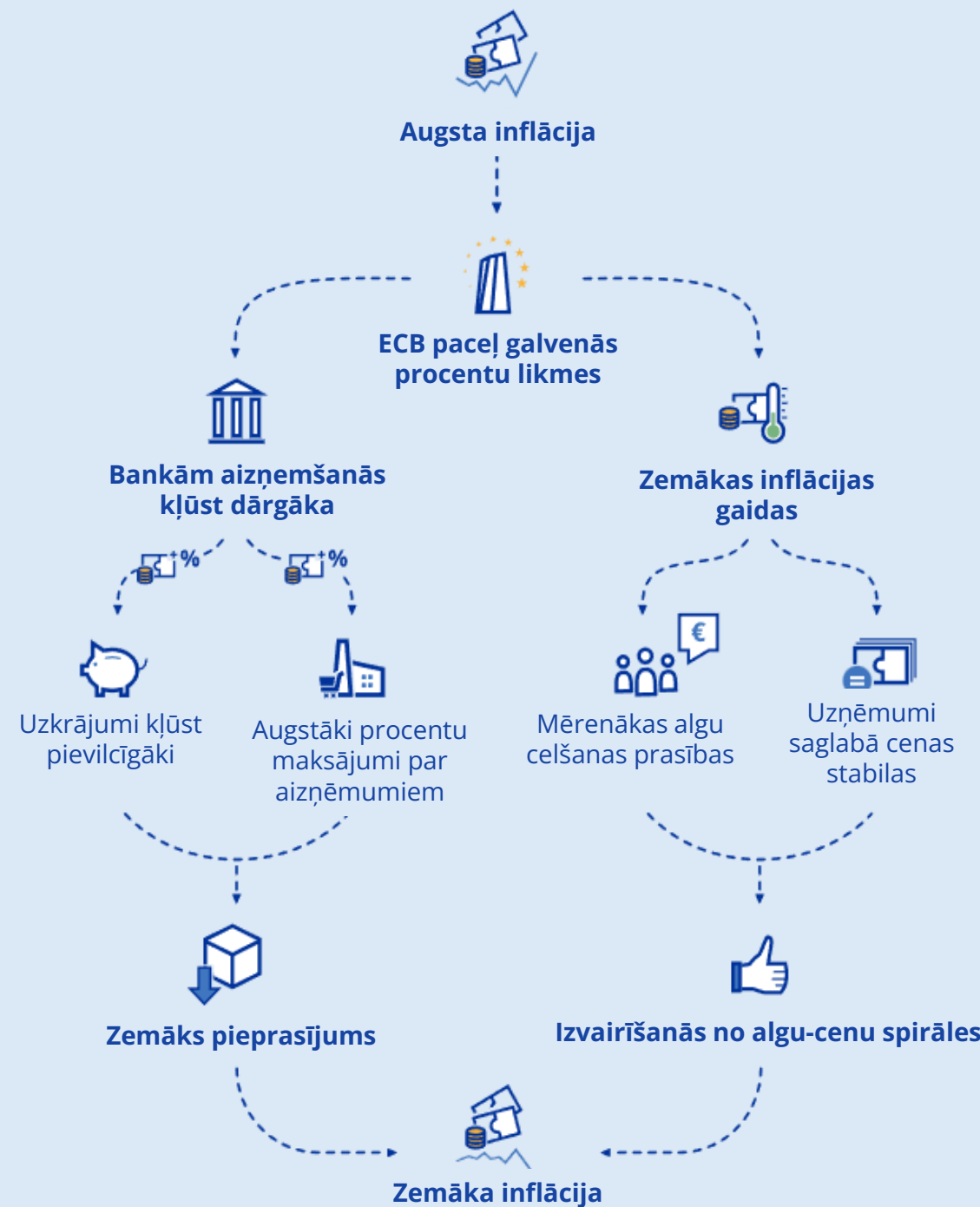

Naudas tirgus likmes eiro zonā (%)

* Līdz 21.12.2011 galveno refinansēšanas operāciju likme, pēc tam – noguldījumu iespējas likme.

Kā procentu likmju izmaiņas ietekmē inflāciju?

Inflācijas gaidas ir tuvu ECB mērķim

Inflācijas gaidas no finanšu instrumentu cenām (%)

Latvijas Bankas (2022.g. dec.) Latvijas inflācijas prognoze

2023

2024

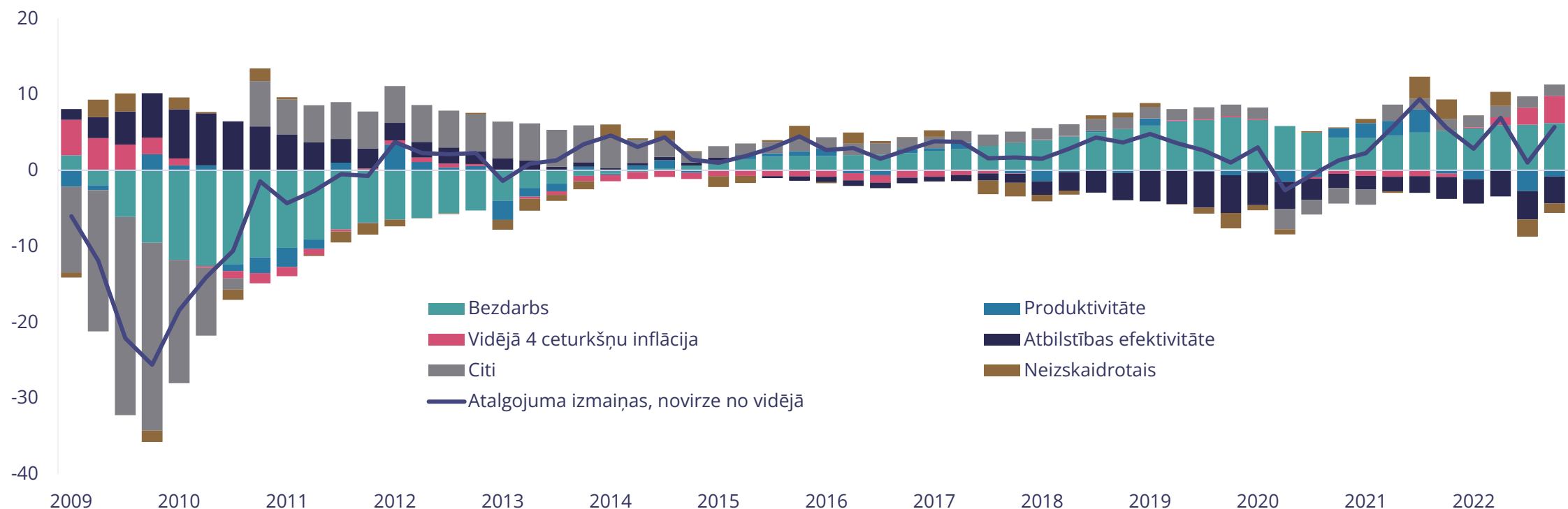

2025

Piezīme: marta beigās gaidāma atjaunota prognožu versija!

Atalgojuma izmaiņas Latvijā galvenokārt ietekmē zemais bezdarba līmenis, inflācijas ietekme pagaidām neliela

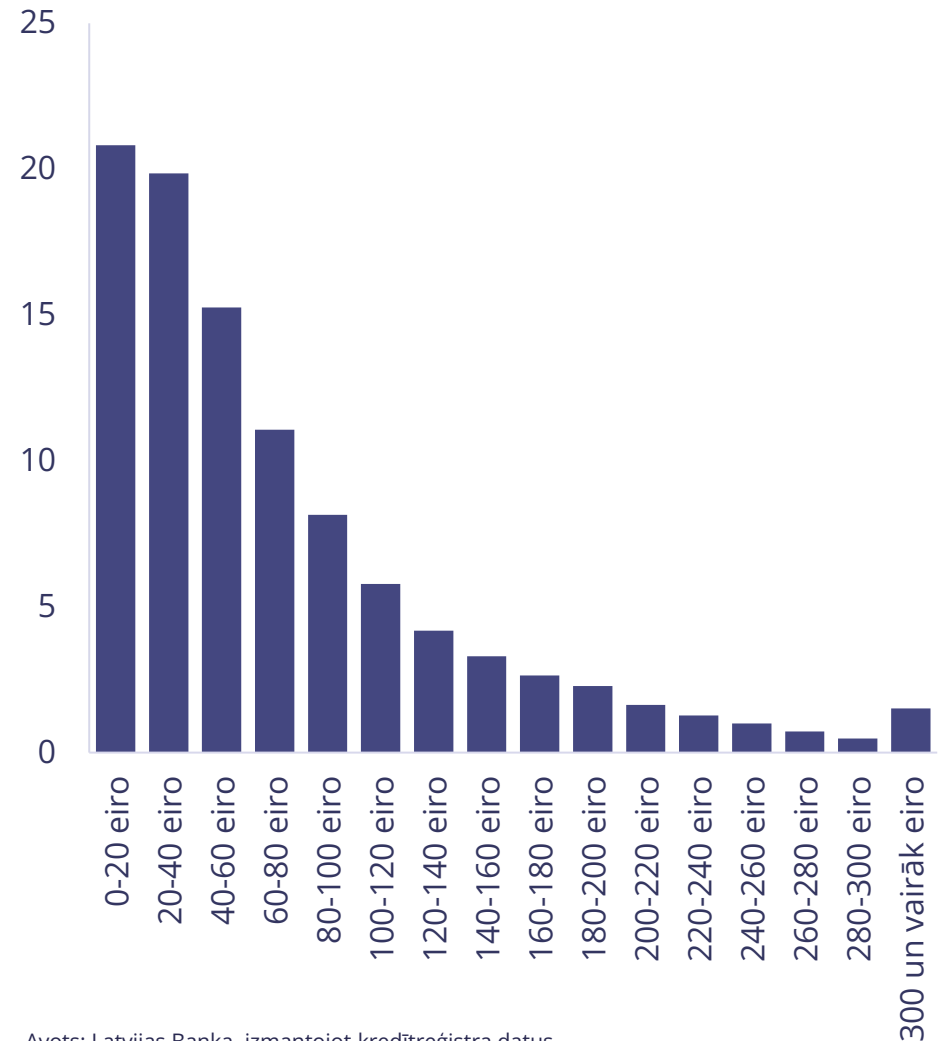
Dažādu eksogēno mainīgo devums atbilstoši Filipsa līknes novērtējumam (novirzes no ilgtermiņa vidējā, pp)

Kredītņēmējiem – procentu maksājuma pieaugums

- Aptuveni 85% no kredītiem – hipotekārie kredīti
- Hipotekārie kredīti izsniegti 147 tūkstošiem mājsaimniecību
- Lielākajai daļai kredītņēmēju ikmēneša maksājuma sadārdzinājums 60 EUR robežās
- Sadārdzinājums virs 100 EUR skartu aptuveni ceturto daļu kredītņēmēju

Ikmēneša procentu maksājuma sadārdzinājums mājokļu kredītiem (EUR, % no kredītņēmējiem)

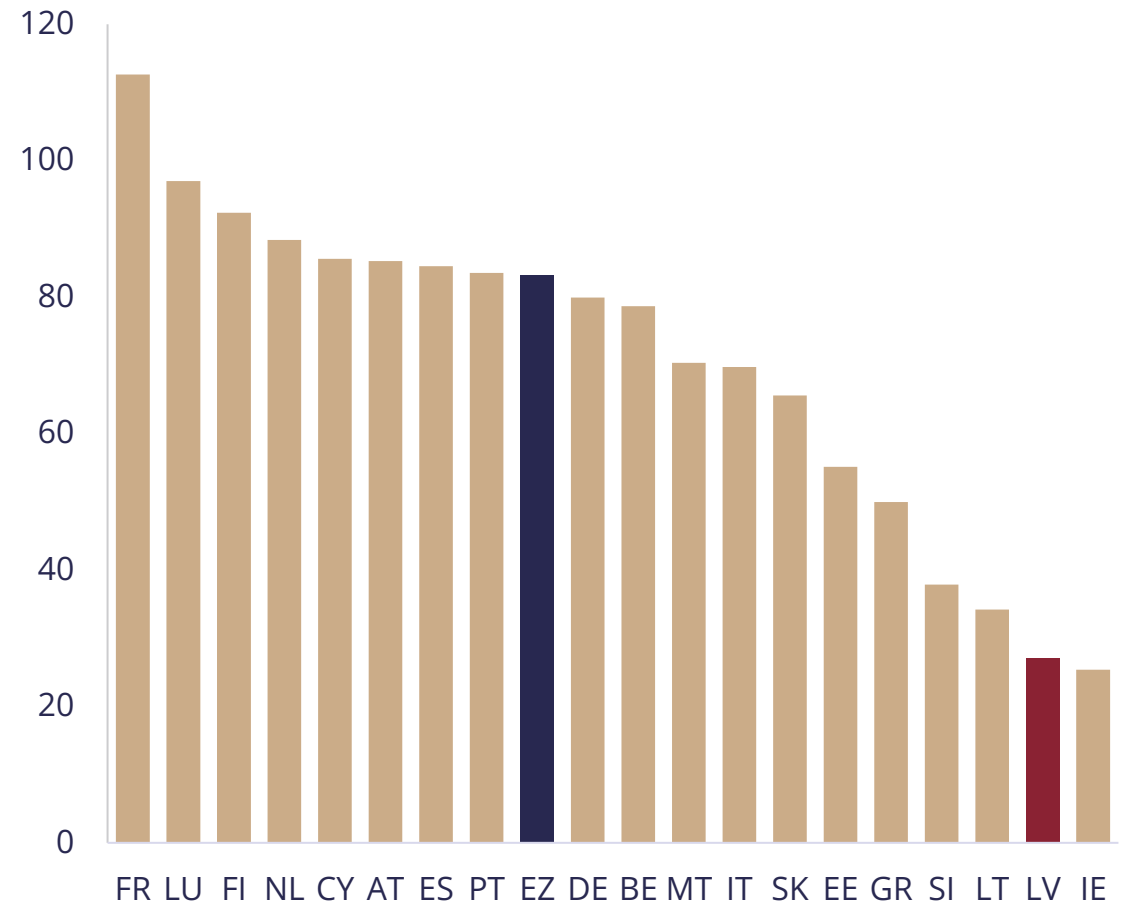

Avots: Latvijas Banka, izmantojot kredītreģistra datus

Ietekme uz Latvijas uzņēmumiem galvenokārt caur eksportu

- Procentlikmju pieaugums vairāk skars mūsu partnervalstis, kur izsniegto kredītu atlikumi ir lielāki
- Tas negatīvi ietekmēs pieprasījumu pēc mūsu uzņēmumu produkcijas
- Vēsturiskas sakarības liecina, ka ietekme uz eiro zonas IKP mērāma aptuveni 2% apmērā, kas mazinātu Latvijas eksportu un IKP (-0.6%)

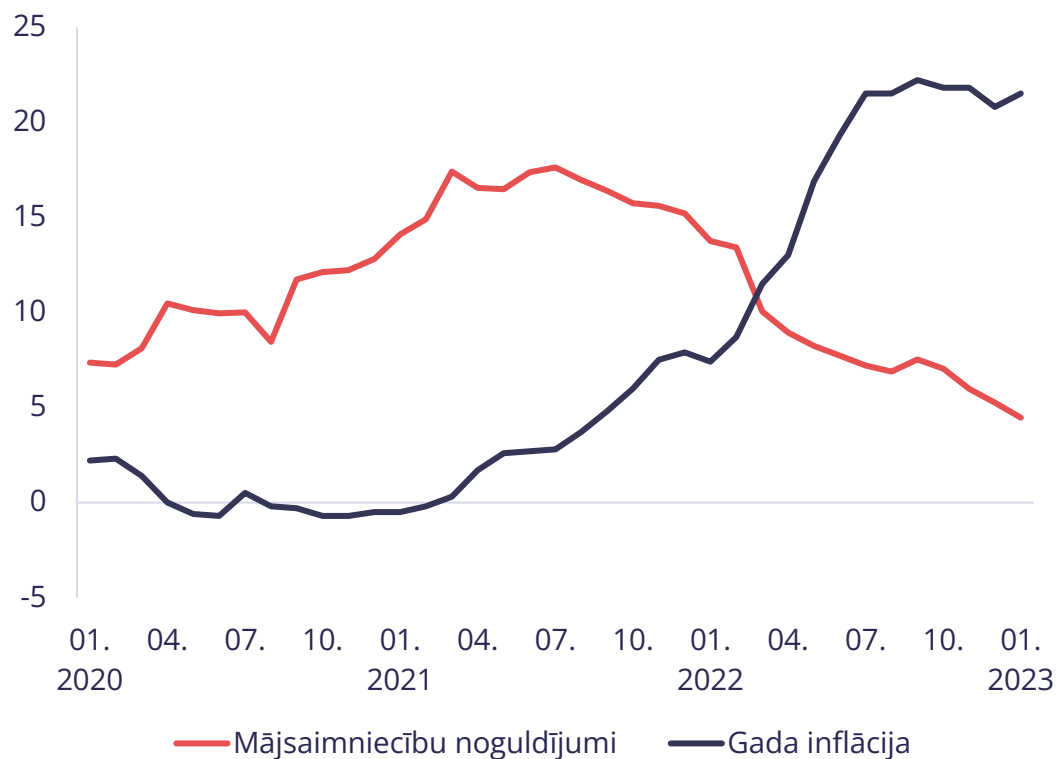
Uzņēmumiem un mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikums 2022. gada 4. ceturksnī (% no IKP)

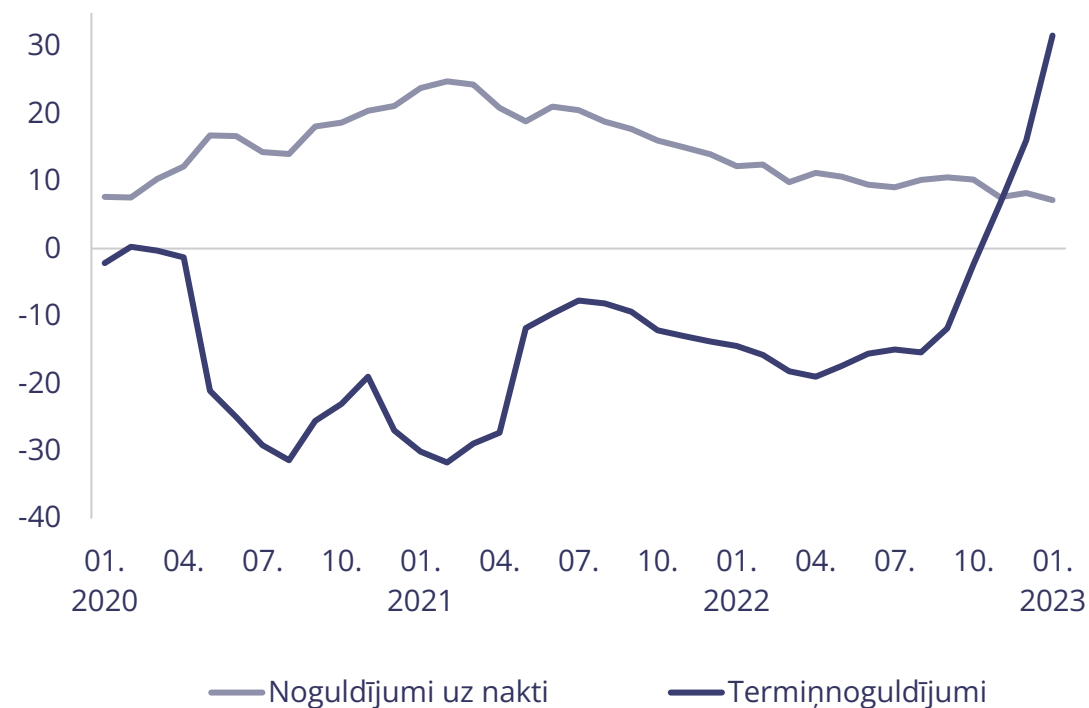
Avots: ECB, Angelini et al. (2019), Coenen et al. (2018)

Tēriņu pieaugums bremzējis mājsaimniecību noguldījumu kāpumu; Pat nelielais noguldījumu likmju kāpums veicinājis termiņnoguldījumu piesaisti

Rezidentu noguldījumi (atlikums; g/g; %) un inflācija (%)

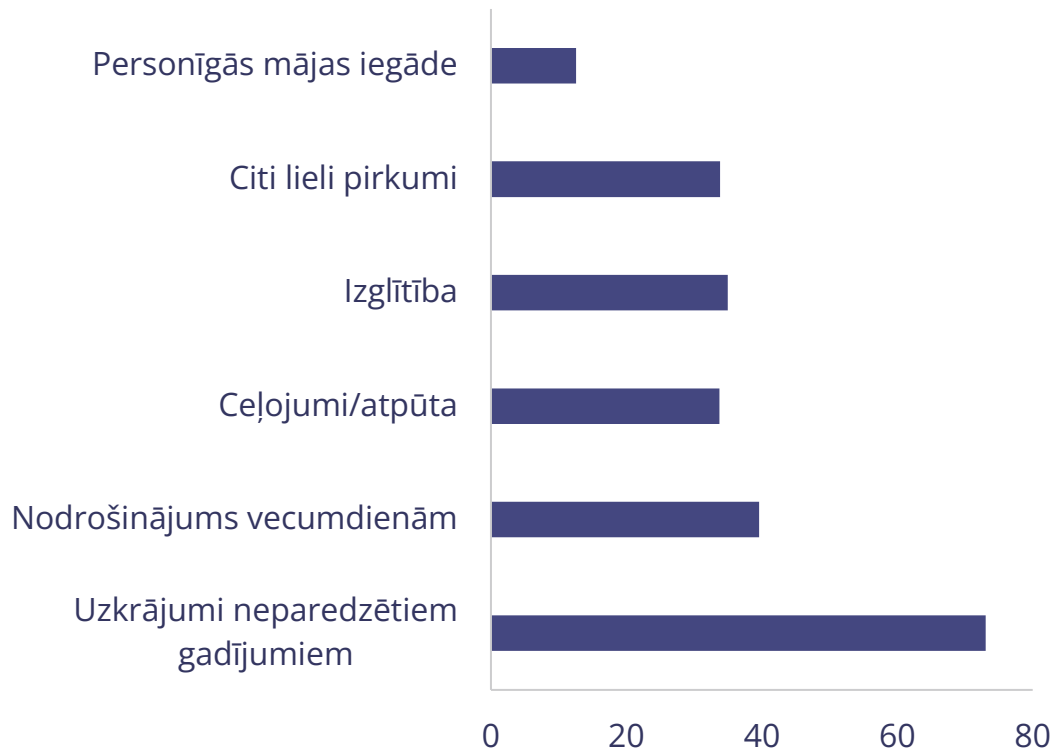
Rezidentu noguldījumi (atlikums; g/g; %)

Aptuveni trešdaļa mājsaimniecību veido uzkrājumus, pārsvarā – neparedzētiem gadījumiem

Uzkrājumu mērķi

(% no tām mājsaimniecībām, kas veido uzkrājumus)

- Tomēr drošības uzkrājumi vismaz 3-6 mēnešu ienākumu līmenī tikai nelielai daļai mājsaimniecību.
- Lielākā daļa mājsaimniecību finanšu aktīvu – nauda bankā. Vērtspapīri, 3.pensiju līmeņa, dzīvības apdrošināšanas u.c. ieguldījumi – tikai nelielai daļai mājsaimniecību, pārsvarā – turīgākajiem.
- Ceturtā daļa mājsaimniecību uzskata, ka vajadzības gadījumā varētu aizņemties no draugiem/radiem.

INFLĀCIJA

UZKRĀJUMI

Mūsu valsts, mūsu banka

Galveno makroekonomisko indikatoru prognozes

	2022. gada decembra prognozes		
	2023	2024	2025
Reālais IKP (g/g, % s.i.)	▼ -0.3	► 4.4	3.5
Inflācija (g/g, %)	▲ 10.9	▲ 4.4	3.0
Pamatinflācija (g/g, %)	▲ 7.8	▲ 6.0	5.0
Bezdarba līmenis (% no ek.akt.)	▲ 7.8	▲ 7.5	7.2
Vidējā alga (g/g, %)	▲ 9.2	▲ 8.9	7.8